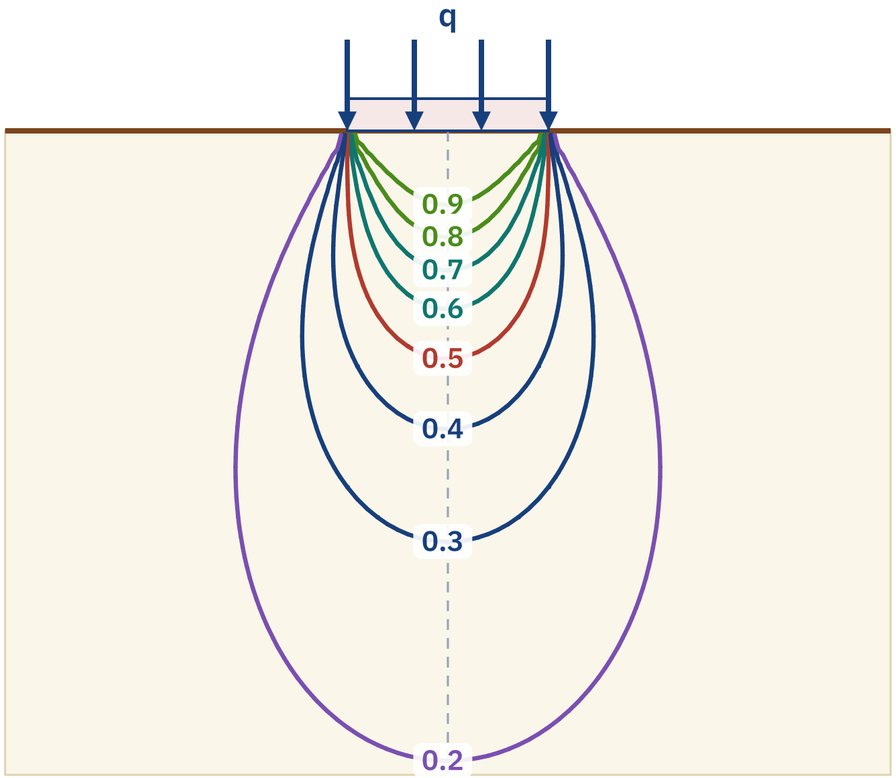
Geotechnisch college · Spanningen in de ondergrond

Spanning onder een verticale strookbelasting

College: flexibele, oneindig lange verticale strookbelasting; een punt met de hand, diepte- en horizontale profielen, superpositie.

Integraal van de lijnlast | Hoekvorm | spanningsbol | Superpositie | Met de hand oplosbaar

Inleiding

Wat leren we in dit college?

De verticale spanningstoename onder een **strookbelasting**: een oneindig lange flexibele strook met breedte B die een gelijkmatige druk q draagt; **de integraal van de lijnbelasting over de breedte**

De gesloten **arctangens**vorm en de **hoeksvorm**; de **π-correctie** die bij x < B/2 bij de eerste arctangens wordt opgeteld

Dat de spanning alleen afhangt van **x/B** en **z/B** en q nooit overschrijdt; de **spanningsbol** en de tabel met invloedsfactoren

Eén punt **volledig met de hand** uitwerken; diepte- en horizontale profielen in tabellen; meerdere stroken door **superpositie**

COLLEGESTRUCTUUR

Elk onderwerp wordt in **drie stappen** behandeld:

1 · **Theorie**: formule en onderbouwing

2 · **Opgave**: gegeven en gevraagd

3 · **Oplossing**: stap voor stap, met getallen

Voorbeeld: q = 100 kN/m², B = 4 m; punt A op x = 1 m zijwaarts van de aslijn, op diepte z = 1 m.

Strookbelasting: eindige breedte, oneindige lengte

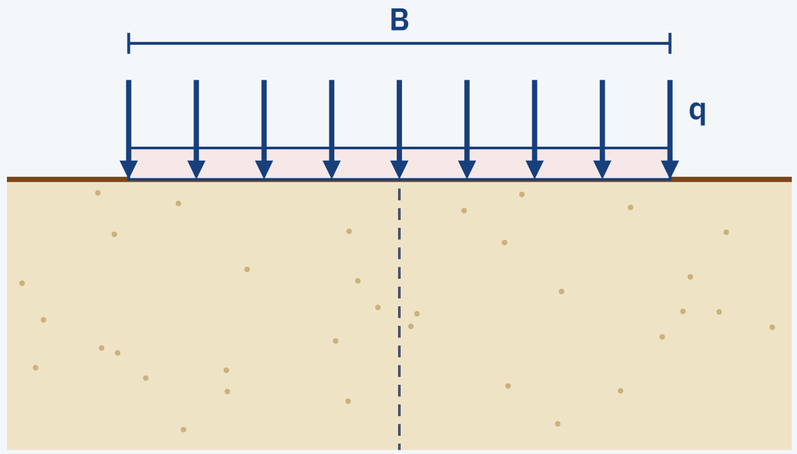
THEORIE

Een lange fundering, het bovenvlak van een weg of ophoging, een wandvoet: veel belastingen zijn lang in één richting en hebben een eindige breedte in de andere. Een **strookbelasting** modelleert deze

Flexibele strook: breedte B, oneindige lengte, gelijkmatige verticale druk q. De spanning is in elke doorsnede gelijk; het probleem is een geval van **vlakke vervorming** (tweedimensionaal)

Ongeacht de zetting blijft de druk over de breedte gelijk aan q; een starre fundering zou deze druk herverdelen

De grond is een **homogene, isotrope, lineair elastische** halve ruimte. $\Delta\sigma_z$ is alleen de toename door de belasting; de deklaagdruk wordt afzonderlijk opgeteld

Doorsnede: de strook strekt zich oneindig uit in de y-richting; in elke doorsnede dezelfde spanning (vlakke vervorming)

Van lijnbelasting naar strookbelasting

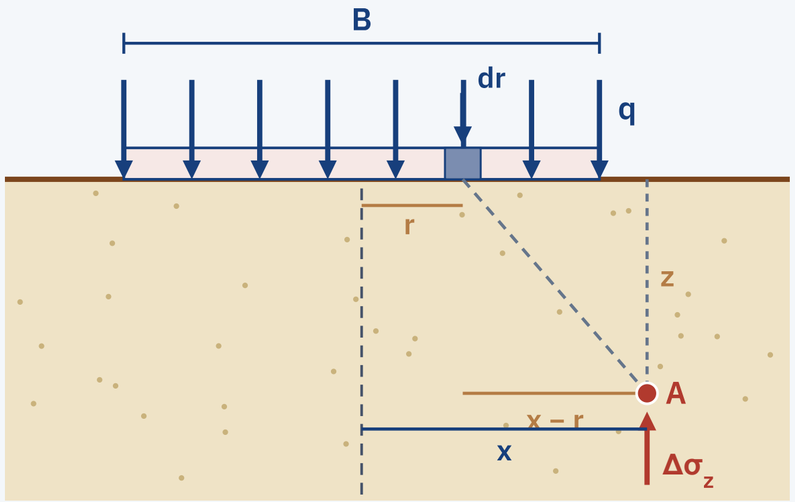
THEORIE

Een elementaire strook met breedte dr draagt per eenheid van lengte een belasting **q dr** en werkt als een **lijnbelasting**; de horizontale afstand tot punt A is x − r

$$d\sigma_z = \frac{2\,(q\,dr)\,z^3}{\pi\,[(x-r)^2+z^2]^2}$$

De gehele strook is de som van deze lijnbelastingen van r = −B/2 … +B/2

$$\Delta\sigma_z = \int_{-B/2}^{+B/2} \frac{2q}{\pi}\,\frac{z^3}{[(x-r)^2+z^2]^2}\,dr$$

Gesloten vorm van de integraal

THEORIE

Er wordt u = x − r genomen; de **primitieve functie** voor $1/(u^2 + z^2)^2$ is $(q/\pi)[\tan^{-1}(u/z) + z\,u/(u^2 + z^2)]$. Berekening van de integraal bij de grenzen u = x − B/2 en u = x + B/2 levert de **arctangensvorm** op

$$\Delta\sigma_z = \frac{q}{\pi}\left\{\tan^{-1}\frac{z}{x - B/2} - \tan^{-1}\frac{z}{x + B/2} - \frac{B\,z\,[x^2 - z^2 - B^2/4]}{[x^2 + z^2 - B^2/4]^2 + B^2 z^2}\right\}$$

De arctangenten zijn in **radialen**; $\Delta\sigma_z$ is gelijk op de posities +x en −x (de strook is symmetrisch ten opzichte van de hartlijn)

Zoals opgeschreven geldt de vergelijking voor x ≥ B/2. Voor 0 ≤ x < B/2 wordt de eerste arctangens negatief en wordt deze vervangen door **$\pi + \tan^{-1}[z/(x - B/2)]$**; precies bij x = B/2 is deze π/2

Numerieke verificatie (q = 100, B = 4, x = 1, z = 1): de numerieke integraal van de oplossing voor de lijnlast over de strookbreedte is **90.2232 kPa**, de gesloten vorm is **90.2232 kPa**

De spanning hangt alleen van de hoeken af

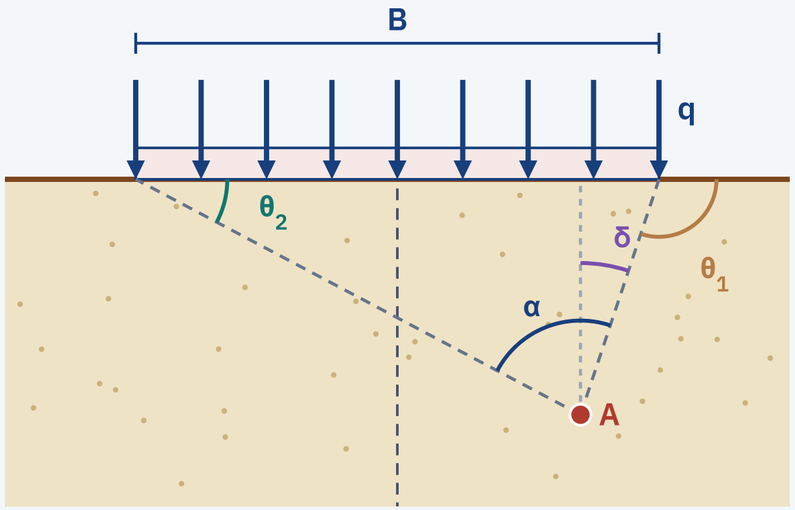
THEORIE

Hetzelfde resultaat wordt met de hoeken in de figuur geschreven. θ wordt vanaf het oppervlak gemeten; α = $\theta_1 - \theta_2$ is de hoek waaronder de strook vanuit A wordt gezien. **δ** is de hoek tussen de verticaal en de lijn van A naar de rand +B/2: δ = 90° – θ_1 (negatief onder de strook)

$$\Delta\sigma_z = \frac{q}{\pi}\left[\alpha + \sin\alpha\,\cos(\alpha + 2\delta)\right]$$

$$F(u) = \tan^{-1}\frac{u}{z} + \frac{zu}{u^2+z^2} = \varphi + \tfrac{1}{2}\sin 2\varphi \quad (u = z\tan\varphi)$$

De spanning hangt alleen af van **x/B en z/B** en **overschrijdt q niet**: aan het maaiveld onder de strook is α = π en $\Delta\sigma_z$ = q; naast de strook is α = 0

Onder de as en onder de rand

THEORIE

Onder de as (x = 0; b = B/2) reduceert de vergelijking tot één term; **onder de rand** (x = b) is de eerste arctangens π/2 en aan het oppervlak geldt $\Delta\sigma_z = q/2$

$$\left.\frac{\Delta\sigma_z}{q}\right|_{x=0} = \frac{2}{\pi}\left[\tan^{-1}\frac{b}{z} + \frac{bz}{b^2+z^2}\right]$$

$$\left.\frac{\Delta\sigma_z}{q}\right|_{x=b} = \frac{1}{\pi}\left[\frac{\pi}{2} - \tan^{-1}\frac{z}{B} + \frac{Bz}{B^2+z^2}\right]$$

2z/B	0.5	1.0	2.0	3.0	4.0	6.0
Onder het midden (2x/B = 0)	0.959	0.818	0.550	0.396	0.306	0.208
Onder de rand (2x/B = 1)	0.497	0.480	0.409	0.334	0.275	0.198

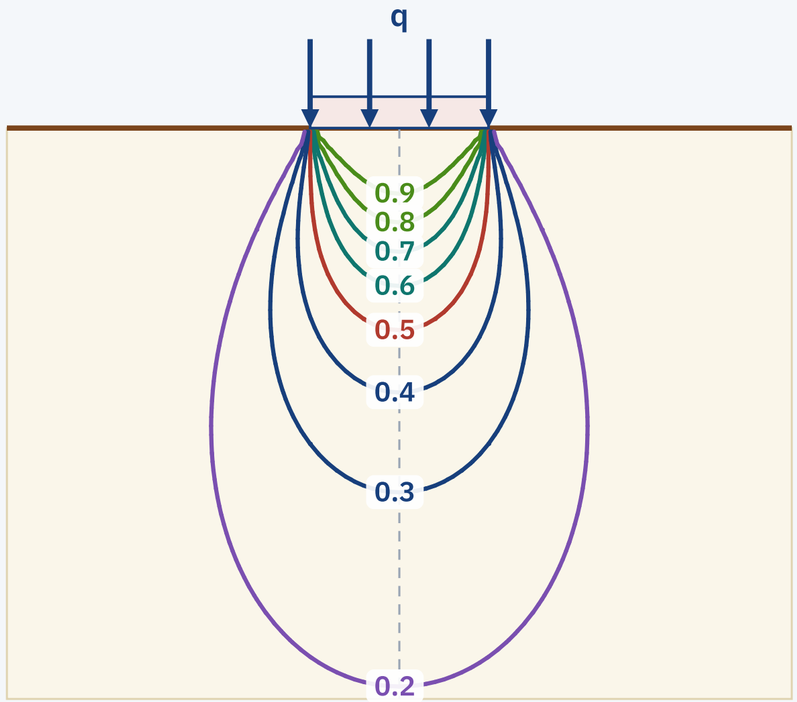
Contourlijnen: $\Delta\sigma_z/q$

THEORIE

Onder de as daalt de spanning tot de helft van q op een diepte van ongeveer **z = 1.1B**, tot een vijfde op **3.1B** en pas tot een tiende op **6.3B**

De lijnen met waarden 0.6 – 0.9 worden dichter bij het oppervlak onder de strook: de bekende **pressiebol**

Wanneer de afstanden door B worden gedeeld, zijn de krommen **voor elke strook gelijk**: één diagram uitgezet tegen x/B en z/B geldt voor elke q en B

$\Delta\sigma_z$/q-waarden

THEORIE

2z/B \ 2x/B	0.0	0.5	1.0	1.5	2.0	2.5	3.0
0.0	1.000	1.000	0.500	0.000	0.000	0.000	0.000
0.5	0.959	0.902	0.497	0.089	0.019	0.006	0.003
1.0	0.818	0.735	0.480	0.214	0.084	0.036	0.017
1.5	0.668	0.607	0.448	0.271	0.146	0.077	0.042
2.0	0.550	0.510	0.409	0.288	0.185	0.114	0.071
2.5	0.462	0.436	0.370	0.285	0.205	0.141	0.095
3.0	0.396	0.379	0.334	0.274	0.211	0.157	0.114
3.5	0.345	0.334	0.302	0.258	0.210	0.165	0.127
4.0	0.306	0.298	0.275	0.242	0.205	0.168	0.134
5.0	0.248	0.244	0.231	0.212	0.188	0.164	0.139
6.0	0.208	0.206	0.198	0.186	0.171	0.154	0.136

$\Delta\sigma_z = q \cdot$ (tabelwaarde). Elke waarde in de tabel volgt uit dezelfde vergelijking; de rij z = 0 is het maaiveld (1 onder de strook, 0.5 aan de rand, 0 erbuiten).

Superpositie

THEORIE

Omdat de grond **elastisch** is, wordt de spanning van elke strook afzonderlijk bepaald en gesommeerd. Elke strook wordt gedefinieerd door haar eigen q, B en aslijn; in de module kunnen ten hoogste acht stroken worden ingevoerd

De stroken **mogen elkaar niet overlappen**: twee stroken kunnen langs een rand aansluiten. De spanning van elke strook wordt bepaald met **de eigen x-waarde**, dat wil zeggen de afstand van punt A tot de hartlijn van die strook

$$\Delta\sigma_z = \sum_k \Delta\sigma_{z(k)} \qquad x_k = x_A - x_{c,k}$$

$\Delta\sigma_{z(k)}$ wordt berekend met de bovenstaande vergelijking (q_k, B_k, x_k, z); wegens de symmetrie is alleen $|x_k|$ nodig

Opgave

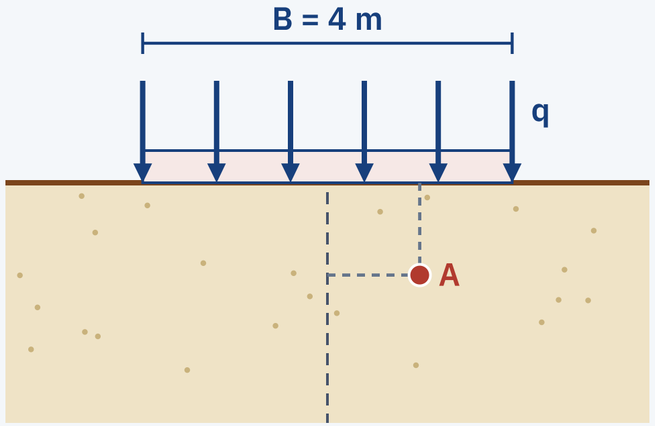
VOORBEELD

Gegeven

Strookbelasting	**Flexibel, verticaal: $q = 100$ kN/m², $B = 4$ m ($b = B/2 = 2$ m); hartlijn $x = 0$**
Punt A	**$x = 1$ m naast de hartlijn, op een diepte van $z = 1$ m (onder de strook)**

GEVRAAGD

$\Delta\sigma_z$ en **$\Delta\sigma_z/q$**: eerst met de gesloten (arctangens)vorm, daarna controle met de **hoekvorm**.

Oplossing (1/3)

OPLOSSING

1 Halve breedte en de afstanden van punt A tot de randen

$$b = \frac{B}{2} = 2\ \text{m} \qquad x - b = 1 - 2 = -1\ \text{m} \qquad x + b = 1 + 2 = 3\ \text{m}$$

$$\frac{2x}{B} = 0.5 \qquad \frac{2z}{B} = 0.5$$

2 Omdat x < B/2 is de eerste arctangens negatief; er wordt π bijgeteld

$$\tan^{-1}\frac{z}{x-b} = \tan^{-1}\frac{1}{-1} = -0.7854 \;\Rightarrow\; A_1 = \pi + (-0.7854) = \mathbf{2.3562}$$

$$A_2 = \tan^{-1}\frac{z}{x+b} = \tan^{-1}\frac{1}{3} = \mathbf{0.3218}$$

Punt A ligt **onder** de strook (|x| = 1 m < B/2 = 2 m). De π-correctie van de eerste arctangens is daarom noodzakelijk; A_1 = 2.3562 en A_2 = 0.3218 rad.

Oplossing (2/3)

OPLOSSING

3 Derde (algebraïsche) term

$$T = \frac{B\,z\,(x^2 - z^2 - b^2)}{(x^2 + z^2 - b^2)^2 + B^2 z^2} = \frac{4(1)(1 - 1 - 4)}{(1 + 1 - 4)^2 + 16(1)} = \frac{-16}{20} = \mathbf{-0.8000}$$

4 Invloedswaarde en spanning

$$\frac{\Delta\sigma_z}{q} = \frac{1}{\pi}\left[A_1 - A_2 - T\right] = \frac{1}{\pi}\left[2.3562 - 0.3218 - (-0.8)\right] = \mathbf{0.9022}$$

$$\Delta\sigma_z = 0.9022\,(100) = \mathbf{90.22}\ \mathrm{kPa}$$

$\Delta\sigma_z$ = 90.22 kPa: de spanning in punt A bedraagt **90.2**% van de oppervlaktedruk ($\Delta\sigma_z$/q = 0.9022). De spanning overschrijdt q = 100 kPa niet.

Oplossing (3/3)

OPLOSSING

5 Hoeken: θ vanaf het maaiveld, δ vanaf de verticaal

$$\theta_1 = 135.00^\circ \quad (x - b < 0) \qquad \theta_2 = \tan^{-1}\frac{z}{x+b} = 18.43^\circ$$

$$\alpha = \theta_1 - \theta_2 = 116.57^\circ = 2.0344 \text{ rad}$$

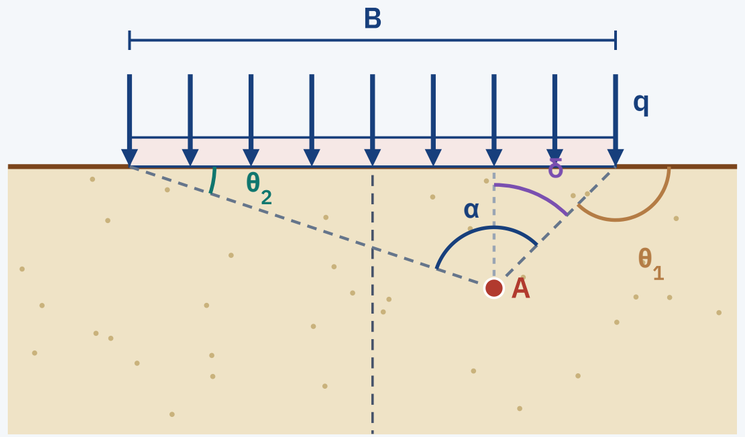
$$\delta = 90^\circ - \theta_1 = -\mathbf{45}^\circ$$

6 Hoekvorm

$$\Delta\sigma_z = \frac{q}{\pi}\left[\alpha + \sin\alpha\cos(\alpha + 2\delta)\right]$$

$$= \frac{100}{\pi}\left[2.0344 + (0.8944)\cos(26.57^\circ)\right]$$

$$= \frac{100}{\pi}(2.8344) = \mathbf{90.22}\ \text{kPa}$$

De twee vormen geven **hetzelfde resultaat**: $\Delta\sigma_z$ = 90.22 kPa. De module geeft dezelfde waarde; de hoekvorm toont aan dat de spanning uitsluitend van de hoeken afhangt, dat wil zeggen van x/B en z/B.

Controleer de oplossing in GeoTerva ↗

Opgave

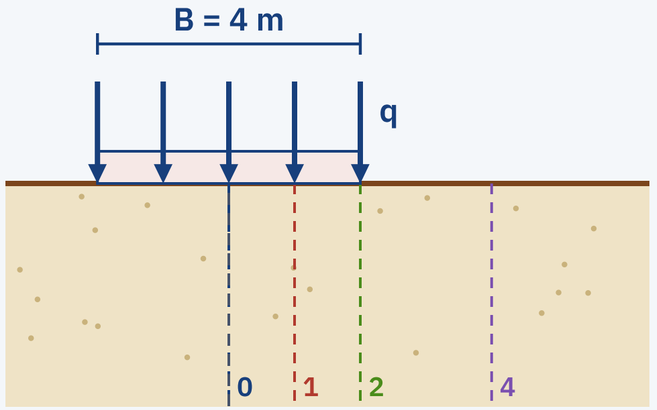
VOORBEELD

Gegeven

Strookbelasting	$q = 100$ **kN/m², $B = 4$ m, aslijn $x = 0$ (de strook uit Voorbeeld 1)**
Lijnen	$x = 0$ **(as),** $x = 1$ **m (lijn van A),** $x = 2$ **m (rand),** $x = 4$ **m (2 m buiten de rand)**
Diepte	$z = 0.5$ **…** 12 **m**

GEVRAAGD

Het verloop van **$\Delta\sigma_z$** met de diepte langs elke lijn; de diepten onder de as waar de spanning **q/2, q/5, q/10** bedraagt.

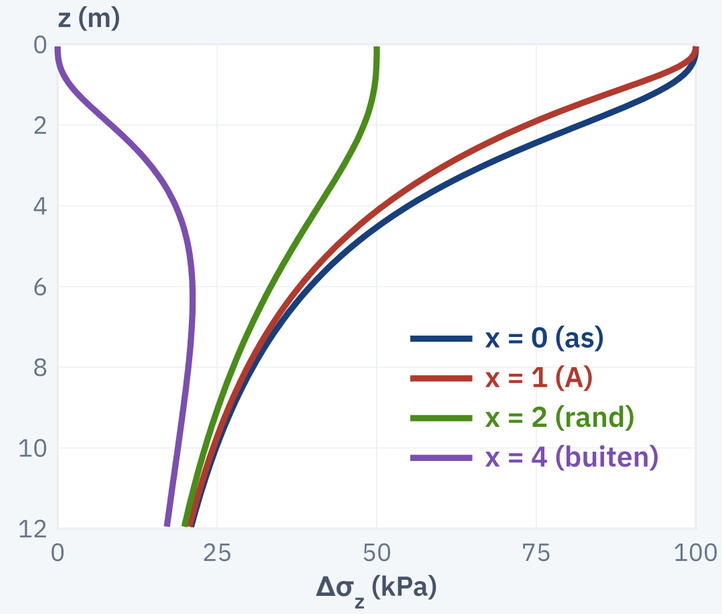

Oplossing (1/2)

OPLOSSING

z (m)	2z/B	x = 0 (as)	x = 1 m (A)	x = 2 m (rand)	x = 4 m (buiten)
0.5	0.250	99.38	97.88	49.96	0.30
1.0	0.500	95.95	**90.22**	49.69	1.93
1.5	0.750	89.59	81.38	49.04	4.90
2.0	1.000	81.83	73.47	47.97	8.39
3.0	1.500	66.82	60.71	44.80	14.57
4.0	2.000	54.98	51.05	40.92	18.48
5.0	2.500	46.18	43.65	37.00	20.45
6.0	3.000	39.58	37.91	33.41	21.12
8.0	4.000	30.58	29.76	27.49	20.47
10.0	5.000	24.81	24.36	23.09	18.84
12.0	6.000	20.84	20.57	19.79	17.07

Onder het midden neemt de spanning langzaam af van het maaiveld naar beneden (20.8 kPa op z = 12 m); **onder de rand** ligt zij aan het maaiveld zeer dicht bij q/2 (50.0 kPa) en neemt daarna af; **buiten** op de rechte lijn neemt de spanning eerst toe, bereikt zij een maximum op z ≈ 6 m (21.1 kPa) en neemt daarna af.

Oplossing (2/2)

OPLOSSING

1 Onder de as reduceert de vergelijking tot één term (x = 0, b = B/2 = 2 m)

$$\frac{\Delta\sigma_z}{q} = \frac{2}{\pi}\left[\tan^{-1}\frac{b}{z} + \frac{bz}{b^2+z^2}\right] \qquad z = 1.132B = 4.53\ \text{m} \Rightarrow \frac{2}{\pi}[0.4159 + 0.3695] = \mathbf{0.500}$$

2 Waarden van de vergelijking op drie diepten

Invloedswaarde	z/B	z (m)	$\tan^{-1}(b/z)$	$bz/(b^2+z^2)$	$\Delta\sigma_z/q$	$\Delta\sigma_z$ (kPa)
q/2	1.132	4.53	0.4159	0.3695	**0.500**	50.00
q/5	3.130	12.52	0.1584	0.1558	**0.200**	20.00
q/10	6.340	25.36	0.0787	0.0784	**0.100**	10.00

Onder de as daalt de spanning tot q/2 op **z = 1.13B = 4.5 m**, tot q/5 op **3.13B = 12.5 m** en tot q/10 op **6.34B = 25.4 m**: de grond staat tot op een diepte van enkele malen de strookbreedte nog onder belasting.

Controleer de oplossing in GeoTerva ↗

Opgave

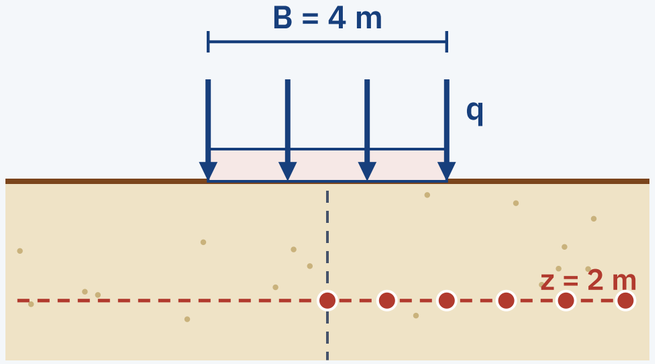
VOORBEELD

Gegeven

Strookbelasting	$q = 100$ **kN/m²,** $B = 4$ **m,** $x = 0$ **(**$b = 2$ **m)**
Lijn	**horizontale lijn op een diepte van** $z = 2$ **m; punten** $x = 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8$ **m**
Handberekening	**onder de rand** $x = b = 2$ **m en buiten de strook** $x = 3$ **m**

GEVRAAGD

Onder de rand (x = B/2) en **buiten de strook** (x = 3 m) $\Delta\sigma_z$ met de hand; het volledige horizontale profiel op z = 2 m; vergelijking van x = −3 m met x = +3 m.

Oplossing (1/3)

OPLOSSING

1 x = b = 2 m, z = 2 m: de eerste arctangens is precies π/2

$$A_1 = \tan^{-1}\frac{z}{x-b} = \tan^{-1}\frac{2}{0} = \frac{\pi}{2} = 1.5708 \qquad A_2 = \tan^{-1}\frac{2}{4} = 0.4636$$

$$T = \frac{4(2)(4-4-4)}{(4+4-4)^2+16(4)} = \frac{-32}{80} = -0.4$$

2 Invloedswaarde en spanning

$$\frac{\Delta\sigma_z}{q} = \frac{1}{\pi}\left[1.5708 - 0.4636 - (-0.4)\right] = \mathbf{0.4797}$$

$$\Delta\sigma_z = 0.4797\,(100) = \mathbf{47.97}\ \text{kPa}$$

Onder de rand daalt de spanning van q/2 aan het oppervlak tot **47.97 kPa** (48.0% van q) op een diepte van z = 2 m. Precies aan de rand is de eerste arctangens π/2; een π-correctie is niet nodig.

Oplossing (2/3)

OPLOSSING

3 x = 3 m > b: beide arctangenten worden rechtstreeks genomen (x − b = 1, x + b = 5)

$$A_1 = \tan^{-1}\frac{2}{1} = 1.1071 \qquad A_2 = \tan^{-1}\frac{2}{5} = 0.3805$$

$$T = \frac{4(2)(9-4-4)}{(9+4-4)^2+16(4)} = \frac{8}{145} = 0.0552$$

4 Invloedswaarde en spanning

$$\frac{\Delta\sigma_z}{q} = \frac{1}{\pi}\left[1.1071 - 0.3805 - 0.0552\right] = \mathbf{0.2137}$$

$$\Delta\sigma_z = 0.2137\,(100) = \mathbf{21.37}\ \text{kPa}$$

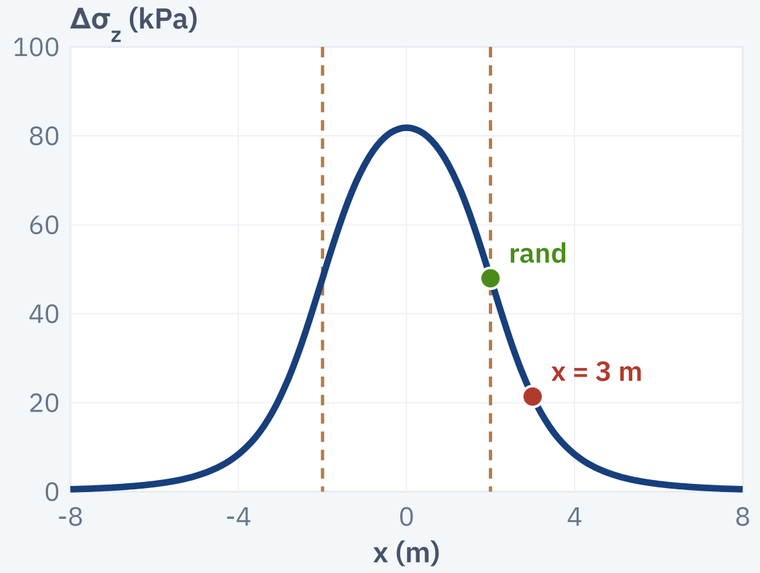
Op **1 m buiten** de strook (x = 3 m) bedraagt de spanning 21.37 kPa; op dit punt is er geen belasting, toch draagt de grond spanning. Uit symmetrie wordt voor x = −3 m eveneens **21.37 kPa** gevonden (de module geeft dezelfde waarde).

Oplossing (3/3)

OPLOSSING

x (m)	2x/B	$\Delta\sigma_z$ (kPa)	$\Delta\sigma_z/q$	Locatie
0	0.00	81.83	0.8183	as
1	0.50	73.47	0.7347	onder de strook
2	1.00	47.97	0.4797	rand
3	1.50	21.37	0.2137	buiten
4	2.00	8.39	0.0839	buiten
5	2.50	3.58	0.0358	buiten
6	3.00	1.72	0.0172	buiten
8	4.00	0.53	0.0053	buiten

De spanning is het grootst op de as (81.8 kPa), daalt aan de rand tot 48.0 kPa (ongeveer de helft van q) en neemt buiten de strook snel af: 0.53 kPa op x = 8 m. Het profiel is **symmetrisch** ten opzichte van de as x = 0.

Controleer de oplossing in GeoTerva ↗

Opgave

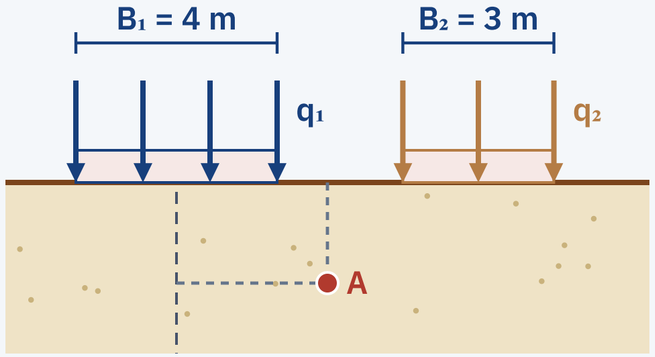
VOORBEELD

Gegeven

1e strook	$q_1 = 100$ **kN/m², $B_1 = 4$ m, hartlijn $x_{c1} = 0$ (–2 … 2 m)**
2e strook	$q_2 = 60$ **kN/m², $B_2 = 3$ m, hartlijn $x_{c2} = 6$ m (4.5 … 7.5 m)**
Punt A	$x = 3$ **m, $z = 2$ m (tussen de twee stroken)**

GEVRAAGD

De spanning in A ten gevolge van elke strook en de **totale $\Delta\sigma_z$**; de verandering van de spanning met de diepte onder A.

Oplossing (1/2)

OPLOSSING

1 strook 1: $x_1 = 3 - 0 = 3$ m, $b = 2$ m ($x > b$)

$$A_1 = \tan^{-1}\frac{2}{1} = 1.1071 \quad A_2 = \tan^{-1}\frac{2}{5} = 0.3805 \quad T = \frac{4(2)(1)}{9^2+64} = 0.0552$$

$$\Delta\sigma_{z(1)} = \frac{100}{\pi}\left[A_1 - A_2 - T\right] = 0.2137\,(100) = \mathbf{21.37}\ \text{kPa}$$

2 2e strook: $x_2 = 3 - 6 = -3$ m ($|x_2| = 3$ m), $b = 1.5$ m

$$A_1 = \tan^{-1}\frac{2}{1.5} = 0.9273 \quad A_2 = \tan^{-1}\frac{2}{4.5} = 0.4182 \quad T = \frac{3(2)(2.75)}{(10.75)^2+36} = 0.1089$$

$$\Delta\sigma_{z(2)} = \frac{60}{\pi}\left[A_1 - A_2 - T\right] = 0.1274\,(60) = \mathbf{7.64}\ \text{kPa}$$

3 Superpositie

$$\Delta\sigma_z = \Delta\sigma_{z(1)} + \Delta\sigma_{z(2)} = 21.37 + 7.64 = \mathbf{29.02}\ \text{kPa}$$

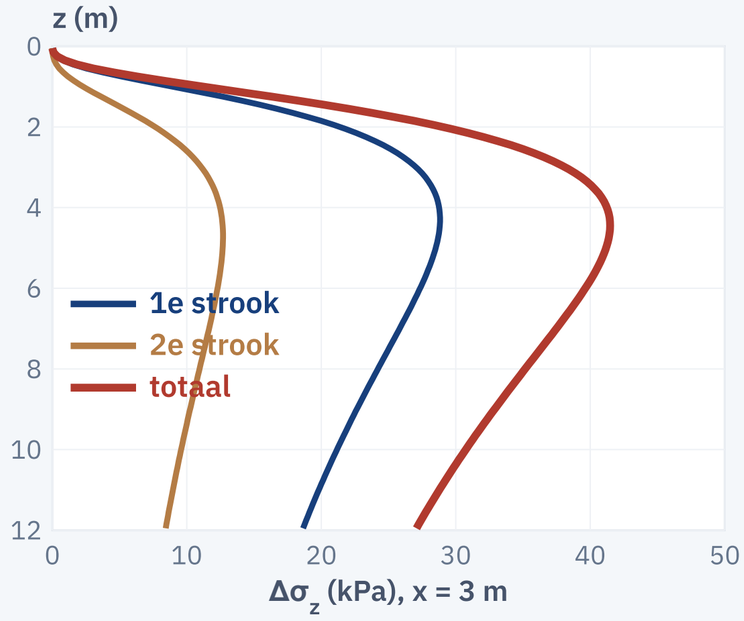
Totaal **$\Delta\sigma_z$ = 29.02 kPa**; de module geeft dezelfde waarde. Het aandeel van de 2e strook is 26 % van het totaal.

Oplossing (2/2)

OPLOSSING

z (m)	1e strook (kPa)	2e strook (kPa)	Totaal (kPa)	aandeel van strook 2
1	8.92	2.28	**11.21**	20 %
2	21.37	7.64	**29.02**	26 %
3	27.05	11.09	**38.14**	29 %
4	28.76	12.47	**41.24**	30 %
6	27.35	12.28	**39.63**	31 %
8	24.21	10.95	**35.16**	31 %
12	18.59	8.41	**26.99**	31 %

De totale spanning onder A is het grootst bij z ≈ 4.5 m (41.5 kPa) en neemt daarna af. In de laag nabij het oppervlak domineert strook 1; op diepte naderen de aandelen van de twee stroken elkaar (bij z = 12 m is het aandeel van strook 2 31%).

Controleer de oplossing in GeoTerva ↗

Opgave

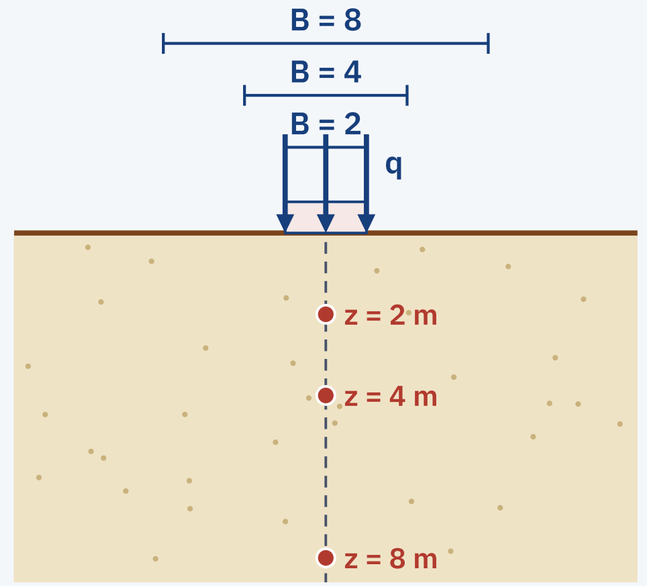
VOORBEELD

Gegeven

Effect van de breedte	**gelijk** $q = 100$ **kN/m²;** $B = 2,\ 4,\ 8$ **m; onder de as** $z = 2,\ 4,\ 8$ **m**
Smalle strook	**belastingsintensiteit** $P = qB = 100$ **kN/m constant;** $B = 2,\ 1,\ 0.5,\ 0.1$ **m; punt** $x = 2$ **m,** $z = 2$ **m**
Vergelijking	**lijnbelasting:** $\Delta\sigma_z = 2Pz^3/[\pi(x^2 + z^2)^2]$

GEVRAAGD

Aantonen dat de spanning gelijk is wanneer **z/B** gelijk is; zien dat het resultaat naarmate de strook smaller wordt, de waarde van de **lijnbelasting** benadert.

Oplossing (1/2)

OPLOSSING

1 Onder de as, B = 2 m, z = 2 m (z/B = 1; b = 1 m)

$$\frac{\Delta\sigma_z}{q} = \frac{2}{\pi}\left[\tan^{-1}\frac{1}{2} + \frac{1(2)}{1+4}\right] = \frac{2}{\pi}\left[0.4636 + 0.4\right] = 0.5498 \;\Rightarrow\; \Delta\sigma_z = \mathbf{54.98}\ \text{kPa}$$

2 Drie breedten, drie diepten (onder de as, kPa)

B (m)	z = 2 m	z = 4 m	z = 8 m
2	54.98 (z/B = 1.00)	30.58 (z/B = 2.00)	15.75 (z/B = 4.00)
4	81.83 (z/B = 0.50)	54.98 (z/B = 1.00)	30.58 (z/B = 2.00)
8	95.95 (z/B = 0.25)	81.83 (z/B = 0.50)	54.98 (z/B = 1.00)

De spanning hangt **uitsluitend van z/B af**: B = 2 m, z = 2 m; B = 4 m, z = 4 m en B = 8 m, z = 8 m geven steeds **54.98 kPa**. Bij dezelfde q werkt een **bredere strook dieper**: bij z = 8 m is dat 15.8 kPa voor B = 2 m en 55.0 kPa voor B = 8 m.

Oplossing (2/2)

OPLOSSING

3 Oplossing voor lijnbelasting (P = 100 kN/m; x = 2 m, z = 2 m)

$$\Delta\sigma_z = \frac{2Pz^3}{\pi(x^2+z^2)^2} = \frac{2(100)(2)^3}{\pi(4+4)^2} = \frac{1{,}600}{201.06} = \mathbf{7.958}\ \text{kPa}$$

4 Steeds smaller wordende stroken met dezelfde P = qB (gesloten vorm, hetzelfde punt)

B (m)	q = P/B (kPa)	$\Delta\sigma_z$ (strook, kPa)	Verschil met lijnbelasting
2.0	50	9.242	%16.1
1.0	100	8.287	%4.1
0.5	200	8.041	%1.0
0.1	1,000	7.961	%0.0
→ **0**	→ ∞	**7.958** (lijnbelasting)	0

Naarmate B kleiner wordt, nadert de strookoplossing van **9.24 kPa** tot de waarde van de lijnbelasting **7.96 kPa**; voor B = 0.1 m bedraagt het verschil slechts 0.04%. De lijnbelasting is de limiet B → 0 van de strookbelasting.

Controleer de oplossing in GeoTerva ↗

Samenvatting

Belangrijkste punten

Gesloten vorm: $\Delta\sigma_z = (q/\pi)\{\tan^{-1}[z/(x - B/2)] - \tan^{-1}[z/(x + B/2)] - Bz[x^2 - z^2 - B^2/4] / ([x^2 + z^2 - B^2/4]^2 + B^2z^2)\}$; voor $x < B/2$ wordt π bij de eerste arctangens opgeteld

Hoekvorm: $\Delta\sigma_z = (q/\pi)[\alpha + \sin\alpha\cos(\alpha + 2\delta)]$; $\alpha = \theta_1 - \theta_2$, $\delta = 90° - \theta_1$. De spanning hangt uitsluitend van **x/B en z/B** af en overschrijdt q niet; aan het maaiveld is zij q onder de strook, q/2 aan de rand en 0 daarbuiten

Voorbeeld (q = 100 kN/m², B = 4 m; A: x = 1, z = 1 m): A_1 2.3562, A_2 0.3218, T -0.8 → $\Delta\sigma_z/q$ = **0.9022**; **$\Delta\sigma_z$ = 90.22 kPa**; de hoekvorm geeft hetzelfde

Spanningsbol: onder de as liggen de diepten waar q/2, q/5 en q/10 optreden op 1.13B, 3.13B en 6.34B. **Superpositie**: elke strook met de eigen x-waarde; in het voorbeeld met twee stroken 21.37 + 7.64 = **29.02 kPa**

Grenzen: dezelfde z/B geeft dezelfde spanning; bij B → 0 en P = qB constant nadert de oplossing die van de strookbelasting, de lijnlast

Literatuur

Das, B.M. (2018). Principles of Geotechnical Engineering, 9th ed. Cengage Learning.

OPMERKING

Alle rekenvoorbeelden zijn geproduceerd met de eigen berekeningsmotor van de module; de module geeft dezelfde waarden. De module opent met q = 100 kN/m², B = 4 m en A (x = 1 m, z = 1 m).

GeoTerva

Online geotechnische berekeningen

Van theorie naar praktijk

Voer uw eigen stroken (q, B, aslijn) en punt A in GeoTerva in; de module levert tegelijk de spanning, de isospanningscontouren, het diepteprofiel, de stapsgewijze oplossing en het rapport.

Module openen → | **Theoriepagina →**

Openen op de smartphone
Proefmodules vereisen geen registratie.

Wilt u ze in uw colleges gebruiken: info@geoterva.com